

Abstract och Sessionsförslag till Nationella STS-dagarna 2020.

Abstracts:

Ulrika Björkstén, fil dr, chef för Vetenskapradion, Sveriges Radio.

När nyhetsjournalistik bli vetenskapsteori

Coronapandemin har inneburit stora utmaningar för journalistiken. Medicinvetenskapliga frågor och till stor del pågående forskning med preliminära resultat har dominerat nyhetsflöde, politik och det offentliga samtalet samtidigt som den händelsestyrda nyhetsjournalistiken saknar bra mekanismer för att hantera vetenskaplig osäkerhet. Den specialiserade vetenskapsjournalistiken å andra sidan är van att beskriva vetenskapliga osäkerheter och sätta in nya resultat i ett vetenskapligt sammanhang, men har svårare att hantera de politiska och etiska konsekvenserna av preliminär och osäker kunskap i ett akut läge. På Sveriges Radio har en av lösningarna varit ett nära samarbete mellan Ekot och Vetenskapsradion. Mot denna bakgrund kommer jag att prata om våra journalistiska lärdomar, lösta och olösta problem, missar vi gjort och journalistik vi är stolta över.

Britta Lundgren, professor emerita i etnologi, Umeå Universitet

Att forska om pandemier – etnologiska reflektioner

Med utgångspunkt i svininfluensapandemin och den pågående coronapandemin reflekterar jag över olika aspekter i forskningsprocessen, såväl ur ett etnologiskt som tvärvetenskapligt perspektiv. Nu lever vi mitt uppe i en pandemi, med forskare från olika vetenskaper som tävlar om uppmärksamheten. I bästa fall kan coronapandemin ha gett allmänheten en inblick i hur komplicerad forskning kan vara, i sämsta fall uppfattningen att forskare inte kan enas om vad som är sant och riktigt och vad som är de bästa åtgärderna.

Det finns ett stort behov av tvärvetenskapliga perspektiv för att förstå hur pandemiberättelser produceras, vilket innebär att forskare behöver gå ur sina bekvämlighetszoner och vara beredda till omprövningar för att förstå och förklara pandemins olika verkligheter. Metoderna behöver vara varierade och mångfaldiga och största vikt bör läggas för att bevara och förbättra forskarsamhällets regler för bedömningar och valideringar. Hur kan olika discipliner och myndigheter samarbeta på bästa sätt, även när det uppstår dilemman och kontroverser?

Virginia Dignum, Wallenberg Chair, Professor Responsible Artificial Intelligence
Program Director WASP-HS, Department of Computing Science, Umeå University

Developing and using AI responsibly

The last few years have seen a huge growth in the capabilities and applications of Artificial Intelligence (AI). Hardly a day goes by without news about technological advances and the societal impact of the use of AI. Not only are there large expectations of AI's potential to help to solve many current problems and to support the well-being of all, but also concerns are growing about the impact of AI on society and human wellbeing. Currently, many principles and guidelines have been proposed for trustworthy, ethical or responsible AI.

In this talk, I argue that ensuring responsible AI is more than designing systems whose behavior is aligned with ethical principles and societal values. It is above all, about the way we design them, why we design them, and who is involved in designing them. This requires novel theories and methods that ensure that we put in place the social and technical constructs that ensure that the development and use of AI systems is done responsibly and that their behavior can be trusted.

Emelie Moberg, Avdelningen för förskolläro- och förskoleforskning Stockholm Universitet

The socio-technical temporalities of game worlds

Children's digital game play exists within a highly polarized discourse. Digital games are, on the one hand, associated with violence, addiction, antisocial behavior, passivity and poor physical health while on the other, also associated with 'tech-savviness' and the promotion of digital literacy skills. This paper is concerned with how the videogame Minecraft comes to be played out in everyday events with 5-year-old children in a Swedish preschool, using ethnographic case studies. Even though studies within the area of early childhood education research have focused on the blurred boundaries between children's digital worlds and their physical worlds manifested through play, Minecraft has rarely been addressed. This body of research also highlights examples of the way children's online practices work across home and preschool spaces. Drawing on Actor-network theory and game studies, the present paper will use the concept of 'game worlds' to indicate both the virtual world designed into the videogame and the socio-technical environments in which play becomes manifested. This also concerns relationships between the virtual worlds of the game and the media universes they activate, in this case Lego. Thus, the paper is concerned with the imaginative, performative and transformative game worlds produced through play, and the temporalities of socio-technical play situations.

Jonatan Samuelsson, Institutionen för idé och samhällsstudier, Umeå Universitet

Den svenska amalgamkontroversen ca 1980-2003: en översikt

Den 1 oktober 1977 kunde Aftonbladets läsare på en helsida ta del av den kände sångaren Gunnar Wiklunds tragiska sjukdomshistoria. Sjukdomen, som totalt tagit knäcken på Gunnar och hans karriär, kallades oral galvanism. Kombinationer av metalliska tandlagningsmaterial gav enligt artikeln upphov till elektriska strömmar och metallutsöndring i munnen, vilket i sin tur orsakade en rad allvarliga symptom. Artikeln blev startskottet för en stundtals intensiv medial och politisk kontrovers om den orala galvanismen, en diagnos som var långt ifrån vedertagen. Så småningom kom fokus i kontroversen att riktas främst mot tandlagningsmaterialet amalgam och huruvida det kvicksilver detta innehöll orsakade förgiftning eller inte. Allt fler experter och andra aktörer blev engagerade i kontroversen, som skulle visa sig bli seglivad. Under 1980- och 90-talen återkom den regelbundet i pressen, och den gav upphov till rättsprocesser, myndighetsutredningar, riksdagsdebatt och politiskt finansierad forskning. Under 1990-talet fasades användningen av amalgam i den svenska tandvården ut, främst av miljöskäl eftersom amalgamproduktion och -användning identifierats som en betydande källa till kvicksilverutsläpp, men också som en följd av kontroversen. Trots att man inte tyckte sig kunna finna belägg för generell skadlig inverkan från amalgamfyllningar, rekommenderade Socialstyrelsen likväl att användningen hos vissa grupper (barn och gravida t.ex.) skulle fasas ut, som en försiktighetsåtgärd. 2009 förbjöds all användning av kvicksilver, och därmed också amalgam, av miljöskäl.

Vetenskaplig, politisk och medial debatt om amalgamets eventuella giftighet förekom i flera länder under samma period – i USA, Kanada, Tyskland, Norge, Frankrike, m.fl. länder förekom också omfattande mediedebatt och offentligt organiserade expertutredningar om amalgam och kvicksilver – men ingenstans (i viss mån undantaget Norge) tycks frågan ha fått den tyngd och de konsekvenser den fick i Sverige. Min presentation ämnar ge en översikt över den svenska amalgamkontroversen: dess händelseförlopp, konfliktlinjer, aktörer och konsekvenser; samt föreslå några kontextuella tolkningar av dess uppkomst, utveckling och särdrag.

Helena Pettersson och Katarzyna Wolanik Boström, inst. f. kultur- och medievetenskaper/etnologi, Umeå universitet

Magnus Öhlander, inst. f. etnologi, religionsvetenskap och genus, Stockholms universitet

Timing och styrning av internationell mobilitet bland forskare i Sverige. En kulturanalys av universitetspolitik, strukturella incitament och individuell kunskapsöverföring.

Internationalisering bland forskare har diskuterats på regerings- och universitetspolitisk nivå i Sverige under många år. Att söka främja kunskapsöverföring och inlärningsprocesser genom internationell mobilitet är en uttalad politisk strategi för att främja kunskapsproduktion och innovativ förändring i svensk universitetskulturen. Syftet med denna paperpresentation är att problematisera relationen mellan politisk styrning till individuella arbetslivspraktiker bland svenska forskare vid svenska universitet utifrån en STS-orienterad kulturanalys. Vårt forskningsdata består av 90 djupintervjuer med forskare vid svenska universitet inom naturvetenskap, medicin och humaniora. Centrala analytiska begrepp är symboliskt kapital, tankekollektiv och kunskapsöverföring.

Vi kommer att problematisera både strukturella incitament som uttrycks genom universitetsstyrning liksom nationell styrning i förhållande till karriärsystem och individuella praktiker. Vidare diskuterar vi fördelar och svårigheter med olika former av internationaliseringspraktiker; både fysisk rörlighet (dvs. kort- och långvarig vistelse, konferenser, projektmöten) och medierade (t.ex. nätverk, skrivprojekt) bland de intervjuade forskarna. Vad erfar, upplever och lär sig forskarna av internationella vistelser och samarbeten? Vilka typer av kunskap och färdigheter erkänns och värderas i det dagliga arbetslivet, t.ex. vid återkomst från en post-doktoral vistelse eller internationella konferenser? Hur påverkas de svenska forskarnas repatrieringsprocess i Sverige av disciplinära traditioner, akademiska ställning, kön, ålder, klass och etnisk bakgrund?

Keywords: Internationalisering, högutbildades mobilitet, styrning, forskare, individuell praktik, kulturanalys.

Peter Bennesved, Institutionen för idé och samhällsstudier, Umeå Universitet

Sheltered Society: Sweden and the air raid shelter from Idea to Materiality

In 2003, the state of Sweden finally cut funding for new public air raid shelters. At that point, production had been financed and enforced by the state since 1940 and had resulted in some 72000 air raid shelters of which 65.000 are still intact and active. Together, these air raid shelters form a national security infrastructure that, according to the Swedish Contingencies Services, is said to provide protection for as much as 70 percent of the population. As late as the 1980s, this situation earned Sweden the silver medal in air raid shelter production globally, eclipsed only by another neutral country, namely Switzerland. However, the explanation to why and how Sweden became a Sheltered Society, remains to be articulated by the historical sciences. As of today, the history of the Swedish Civil Defense and air raid shelters is centered around the political history concerning the Cold War era, a situation that also mimics the perspectives provided by other scholars internationally. While it is true that the materiality of the Swedish air raid shelters stems from the Cold War, the Cold War perspective lacks in explanation how Civil Defense technologies was socially and culturally shaped and introduced during the interwar era and how the interwar legacy continued to reverberate well into the 1990s. While building on result from my forthcoming dissertation, this presentation will show how the politics and culture of the interwar era shaped and set the frame which the Swedish Cold War logic was built upon. The key to my analysis lies in a combination of LTS theory with a Multi-level Perspective on Technological Transitions.

Elin Björk

Prostatabelhandlingar och patienter – från avhandling till vidare forskning

Avhandlingen behandlar den korta men intensiva perioden 1893–1910 då kastrering användes som behandlingsmetod för att bota prostatahypertrofi. Fokus för analysen är hur prostatan, prostatahypertrofi och testiklarna skapades som medicinska kunskapsobjekt. Studien undersöker även hur jämförelser med andra kroppar – kvinnor, djur, män som avvek från normen med två fungerande testiklar – än den "normala" manliga kroppen var en viktig del av kunskapsproduktionen av dessa kunskapsobjekt. Analytiskt används främst begreppen agentiell realism, agentiella snitt och vetenskapligt historieberättande. Som ett komplement används även begreppen spektrum och spektrum av avlivningsbarhet för analysen av hur djurs kroppar användes inom medicinen. Analysen visar att andra kroppar än den manliga var viktig för kunskapsproduktionen och att manlig kastrering inte undveks i så stor utsträckning som tidigare forskning har menat. Den kvinnliga kroppen fick även till viss del fungera som "facit" när det saknades kunskap om den manliga. Analysen visar dessutom att en intra-aktion mellan teori, experiment och klinisk erfarenhet var viktig i den medicinska kunskapsproduktionen.

I en vidare utveckling av denna studie planerar jag att rikta fokus mot prostatapatienterna. Under arbetet med avhandlingen om kastrering som behandlingsmetod för prostatahypertrofi mellan 1893 – 1910 upptäckte jag att patienterna hamnade i bakgrunden. Jag vill nu i detta projekt istället lyfta fram dem i förgrunden och komplettera den kunskap avhandlingen bidragit med kring prostatapatienter. Tanken är också att vidga undersökningsperioden till 1830-1940-tal men fortfarande fokusera på prostatahypertrofi-patienterna och i den mån det går att finna i materialet andra prostataproblem diagnostiserade som icke-cancerogena. Frågeställningar som jag tänkt mig för denna vidare studie rör främst två områden: läkares uppfattningar om sina patienter i relation till faktorer så som föreställningar om ålder, sexualitet och maskulinitet, och hur intra-aktionen mellan läkare och patienter påverkat diagnostisering och behandling men även hur dynamiken mellan motstånd och medgivande sett ut.

Wiktorina Glad, Tema Teknik och social förändring, Linköpings universitet,

Bodil Axelsson, Institutionen för kultur och samhälle, Linköpings universitet

Hasti Radpour, konstnär

Art, homes and hot water

Arts-based research has been presented in previous publications and scrutinized in relation to conventional methods for academic empirical work, data collection and analyses. In this paper we propose an arts- and artist-integrated research approach as an interdisciplinary method in all parts of a research project empirically focusing on the use of hot tap water in homes. In our approach we integrate a professional artist who works with different media and techniques, has a critical and expressive language of form and explores human and nonhuman relationships, vulnerable groups, gender issues and affectional environments. The researchers have interdisciplinary backgrounds, in the humanities and social sciences, and are experienced in ethnographic work and collaborations with artists in various ways. Our art- and artist-integrated research approach includes the entire research process, from the early ideas, a pilot one-year-project, continuous work with research proposals, group discussions, an external advisory group, and planned arts- and research activities throughout the current three year research project. In this paper, we include questions about the material and the spatial, how to explore the use of hot tap water in people's intimate spheres at home, how to be sensitive to the many versions of use enacted in hot water practices, the political connotations, how to explore and analyse the field from Mol's political ontology and the choreography of practices and relationships. An open approach to facilitate continuous interactions and new relations between researchers and artist is key, but what are the risks, drawbacks and pitfalls we should consider at this early stage of the research project?

Julia Falk, Institutionen för idé och samhällsstudier, Umeå Universitet

Att medla mellan religion och vetenskap – Om svenska spiritisters vilja att kombinera vetenskap med kristendom kring sekelskiftet 1900

Under 1800-talet skedde en samhällsomvandling, kyrkan förlorade den centrala positionen och vetenskap fick en allt mer betydande roll. Detta innebar nya utmaningar för relationen mellan religion och vetenskap, det skapade farhågor kring vad ett samhälle utan andliga aspekter skulle innebära. Under andra halvan av 1800-talet blev även spiritismen – tron på att man kan och bör tala med andar – en stark strömning, ursprungligen i USA och så småningom i Europa. Inom spiritismen blandade delar av dess anhängare en kristen grund med tron på andar samtidigt som de hade vetenskapliga anspråk.

I min presentation diskuterar jag hur svenska spiritister runt sekelskiftet 1900 argumenterade för att deras verksamhet byggde på, vad de ansåg var, vetenskapliga tillvägagångssätt samtidigt som de ville tillföra vetenskapen en andlig dimension. De ansåg att spiritismen var det som kunde sammanföra kristendomen med vetenskapen och menade bland annat att deras spiritistiska upptäckter innebar vetenskapliga bevis för miraklerna i bibeln. Genom gränsdragningar mot såväl vetenskapliga som religiösa sammanhang kunde spiritisterna konstruera en identitet som en förmedlare mellan dem. De ansågs sig använda vetenskapliga metoder, utan att falla in i materialism, samtidigt som de hade en kristen grund, utan att vara dogmatiska. Spiritisterna i Sverige positionerade sig således i relation till de utmaningar som fanns i tiden gällande hur vetenskap och religion skulle förhålla sig till varandra, och argumenterade utifrån dem för sitt eget existensberättigande.

Seweryn Rudnicki, AGH University of Science and Technology
Agnieszka Zwolińska, Kozminski University

User experience research and the production of actionable social knowledge

The production of practically relevant knowledge about the social life has been both an aspiration and a challenge for social sciences since their beginnings. Now, given the essential role of social aspects in many of the civilizational problems, the need for actionable social knowledge seems even more urging. In this presentation we will employ the practice-theoretical approach and data from our extensive fieldwork to reinterpret and develop the notion of actionability of social knowledge.

Our research was focused on the field of user experience research and design – now a major trend in developing products, interfaces and services in order to maximize the amount of positive reactions and experiences that a person (“user”) has from the interaction with them. The dominant approach in this field requires the collection of considerable amounts of mostly qualitative data on people’s needs, preferences and reactions. To meet the requirements of instant application and struggling for recognition within digital industry user researchers have developed a number of ways to make the social knowledge they produce relevant, useful and easy to use. The data collected during our study included 50 in-depth interviews, 3 non-participant observations in user research departments and extensive expert literature analysis.

We will interpret the collected material in the light of the concept of circulation of knowledge between social practices that was proposed within so-called practice theory (Shove, Pantzar, Wilson 2012). Our study shows how social knowledge related to user experience is made actionable for some of the recipient practices and not-so-actionable for some others. We propose that the process of making knowledge actionable is, in essence, oriented around maximizing its fitness to the recipient practice in terms of attributed meanings, utilized materials and required competences. In general, the findings suggest that actionability is not a constant characteristic of a certain piece of knowledge, but a dynamic and relational aspect.

Madelene Gramfält, Tema teknik och social förändring, Linköpings universitet.

Sensing a home-abstract

Close to the Linköping university a new, sustainable city district, Vallastaden, has been established. Two sorts of low energy buildings, so called passive houses and plus energy houses, are investigated in this research. Or, rather, the activities of the occupants living in them. Passive and plus energy houses make use of the indoor activities to contribute to the heat comfort, that is, spill heat from humans, household appliances, activities as cooking etc. The household activities therefor play a great role when it comes to lower the energy consumption of the building and increasing indoor comfort.

The procedure of modelling a passive house has often been accused for 'designing out' the role of the householder an increasing, but still limited, amount of research of occupants' perceptions, well-being and routines can be seen.

In this work the concept of 'sensing' is used, this to move beyond what can be visibly seen and measured, and to embrace the embodied experiences, such as seeing, hearing and smelling. Sensing derives, in this matter, from actor-network theory and has, inter alia, been used to widen the view of infrastructure studies. In this work, in-home interviews have been performed in order to explore the daily activities by the occupants and in what ways they use their senses to reach indoor comfort. The results show that occupants living in passive houses perform several activities and use their senses in multiple ways to reach indoor comfort, and to make their dwelling feel 'like a home'.

Karin Edberg, School of Humanities, Education & Social Sciences, Örebro University

E-biking as social practice – the emergence of a new travel routine?

E-biking is a growing phenomenon in Sweden as well as in many other countries. It thus constitutes a relevant starting point to analyze challenges and opportunities included in the energy transition towards a more energy efficient and less fossil fuel dependent society.

This paper investigates how every day travel routines emerge, transform and stabilize by analyzing e-biking as a social practice, its meaning for its users as well as its wider social and ecological consequences. E-biking does not exist in a vacuum, but co-exist with other mobility practices and is part of a broader socio-technical system, which makes it necessary to take also the context into account.

More specifically, the analysis includes what constitutive elements (materials, competences and meanings (Shove, Pantzar & Watson 2012) e-biking consist of, how e-bikers are recruited and in what ways e-biking differs from other related practices. One interesting finding is that aspects of predictability, reliability and routine, but also of flexibility and autonomy are salience.

Of particular importance is also to investigate how energy-related practices are framed. Policy often frame electric vehicles – including the e-bike – as a solution to decrease climate change. Users, on the other hand, have a boarder repertoire and include also comfort, time, health, leisure and economy in their framing. The results are therefore a good starting point for discussing how policies and everyday practices within the energy and transport sectors interrelate.

The empirical material consists of diaries written by e-bikers as well as interviews, policy material and secondary data.

STS bortom symmetriprincipen?

Att förhålla sig symmetriskt till de kunskapsanspråk som läggs fram av de forskare vars arbete vi studerar är en av de grundläggande principerna inom STS. Upphovet till denna princip står att finna b.l.a. i de första STS forskarnas avståndstagande från den normativa vetenskapsfilosofin och i intresset för att studera vetenskapliga kontroverser. Om man vill studera t.ex. fysikers oenighet om gravitationsvågor är det inte bara omöjligt att ta ställning för ett kunskapsanspråk som korrekt, det är också ostrategiskt om man vill intervjua och etnografiskt följa alla inblandade.

Det spelar dock liten roll hur etablerad och välmotiverad symmetriprincipen är, den kolliderar med de förväntningar som ställs på STS forskare i projektsamarbeten om dagens problem inom t.ex. miljöområdet. I miljöforskningsprojekt samarbetar forskare från olika discipliner och utvecklar kunskapsanspråk som ligger till grund för föreslagna förändringar i berörda verksamheter. Medan STS forskaren i ett sådant projekt inte behöver ta ställning till t.ex. om valet av matematiska formler för modellering av hur vattenkvalitet kan påverkas av torka är det bästa tänkbara, skulle det vara väldigt underligt att inte acceptera den kunskap som utvecklas i projektet som den bästa tillgängliga. När verksamhetens syfte är skapa ny vetenskaplig kunskap för att lösa, eller arbeta mer effektivt med t.ex. miljöproblem blir ett symmetriskt förhållningssätt till det egna projektets kunskapsanspråk till självsabotage. Att skapa ny kunskap och sedan värdera den som lika giltig och pålitlig som alla andra vetenskapliga kunskapsanspråk som framförs i relation till problemet, är ohållbart. Samtidigt är det viktigt att behålla ett STS perspektiv och förstå även t.ex. tvärvetenskapliga miljöforskningsprojekt i samhällskontext. Men det är omöjligt att stå utanför det egna projektet som neutral observatör.

Kan vi utveckla rimliga alternativ till symmetriprincipen för STS-deltagande i mång- och tvärvetenskapliga samarbeten? I denna presentation använder jag erfarenheter av transdisciplinära miljöforskningsprojekt för att reflektera kring denna fråga.

Per Wisselgren, Sociologiska institutionen, Umeå Universitet

Om könskodade passager, arenor och kunskapspraktiker i den svenska samhällsforskningens historia, 1900-1950

I takt med att den förakademiska samhällsforskningen professionaliserades under 1900-talets första hälft medförde detta samtidigt en maskuliniseringprocess. Hur ska vi förstå denna genusparadox? I föreliggande papper kommer jag argumentera för ett kunskapssociologiskt och kunskapshistoriskt perspektiv vilket inkluderar såväl den universitetsbaserade samhällsvetenskapen som den fortsatt livaktiga utomakademiska samhällsforskningen. Därmed blir det också möjligt att studera relationen däremellan för att bättre förstå dynamiken och de könskodade aspekterna inom fältet i stort. Mer specifikt kommer jag uppmärksamma en grupp eller kohort av kvinnor vilka var praktiskt verksamma som samhällsforskare under halvseklet 1900-1950 och följa dem på ett slags semiaggregerad nivå, det vill säga med hänsyn tagen till deras individuella livsöden men med analytiskt fokus på de mer generella karriärbänemönster som dessa blottlägger. Sammanlagt rör det sig om nio personer födda mellan åren 1861 och 1912.

Argumentet byggs upp i fem steg. I det första uppmärksammas de kvinnor som trots allt lyckades göra sig en samhällsvetenskaplig karriär inom den svenska universitetsvärlden. I nästa steg diskuteras några av de könskodade passager som brukar åberopas för att på olika sätt förklara den låga andelen kvinnor. I de två efterföljande delarna vidgas blicken mot dels några av de kvinnor som verkade utanför akademien, dels den utomakademiska samhällsforskningens olika arenor. Den femte delen erbjuder ett mer konkret exempel från en av dessa arenor, nämligen den framväxande institutssektorn, med särskilt fokus på Hemmens forskningsinstitut. Avslutningsvis återvänder jag till den så kallade maskuliniseringsparadoxen för att dra några tentativa slutsatser med avseende på den utomakademiska samhällsforskningens vetenskapshistoriska betydelser.

Francis Lee, Division of Science, Technology, & Society, Chalmers University of Technology

The Absence Category: Conflation of Categories in AI, Algorithms and Data

This paper discusses the making of absence, \emptyset . Absence is often treated as an unproblematic category that bounds and delimits the matter at hand. Absence is often taken for granted. Absence is the thing that we are not after. That which we take no interest in. That which is discarded. At the edge of the data that matters. But absence is just as precariously constructed as presence.

This paper analyzes how a set of actors construct absence in their work to predict disease. Based on fieldwork at the European Centre for Disease Control and Prevention, the paper analyzes how the seemingly straightforward "absence of disease" breaks down into a multitude: absence of data, absence of cases, absence of modelled risk, as well as simulated "pseudo absence." In practice, the simple category of absence turns out to contain many layers.

This case points to the analytical importance of not just paying attention to those things that are made present in the world, the matters of concern, or the facts of the matter—but also to the making of \emptyset —absences, nothings, and blank spaces. In attending to the making of absence, the paper seeks to highlight absence, as a crucial category to pay attention to in critical analyses of algorithms and Big Data. How to analyze that which bounds presence?

On Mediators...

“it makes a huge difference whether the means to produce the social are taken as intermediaries or as mediators” (Latour, 2005:38)

Those accustomed with the works of Bruno Latour and other researchers in the sociology of association know that these scholars differentiate between “the sociology of the social” and the “sociology of associations”. Central to this differentiation is how the two traditions approach the concepts of mediators and intermediaries. As pointed out in the quote above, for Latour, there is a huge difference between a society made by intermediaries or a society made by mediators. Both intermediaries and mediators work in-between (hence inter-subjective) but while intermediaries transport meaning of force without transformation the mediators transform, translate, distort and modify the meaning or the elements they are supposed to carry. The end goal (teleology) of attaching two (or more) entities with each other might be the same both for intermediaries and mediators – but the way this is accomplished are entirely different. Thus, the potential disagreement between the sociology of the social and the sociology of associations regard the uncertainty of the masses of mediators.

The clear demarcation between intermediaries and mediators is one of few positions in the otherwise empirically driven (performative) theory/ies of the sociology of associations where it comes close to an ostensive definition. Even though I have used the word mediator extensively, and taken the assumption (or uncertainty) that we are surrounded by mediators rather than intermediaries for granted, I have struggled with the loose description of mediators, and found that, in order to continue this approach, I have to empirically study in detail what the word (and the work) of mediators can refer to. Out of curiosity, but also personal reasons, I decided to study the concept and metaphor of mediators by looking in detail on mediators, i.e. the human diplomats that go in-between political settings of opposition in a quest for peace making.

The study of mediators is a vibrant field within the discipline of political science, especially peace and conflict studies. There are two trends that dominate this subfield: studies on individual mediators (based on biographical accounts and experiences) and studies of quantitative data on conflicts. From this field I have focused on the writings by Isak Svensson and Peter Wallensteen that have studied the Nordic tradition of mediation. I will include experiences on mediation drawing from an autobiography of a mediator in the Somalia conflict in 1990-1991 (By Sture Normark) as well. Taken together, superimposing the studies on “human” mediation on the use of mediators as a metaphor for the inhabitants of our society can enhance our use of this terminology and strengthen the argument of the importance of mediators making the social while making the definition of mediators more nuanced. Understanding the role of mediators, I argue, is also central for the future of STS both as a focus of empirical investigation and as a

reflexive description of the role as researchers. This is particularly apparent in the way the future of STS has been presented by eg. Collin's third wave promoting STS as experts of experts or Latour's modes of existence inquiry, propagating the role of STS as diplomats.

Linus Ekman Burgman, Linköpings Universitet

Avloppsslam som resurs och avfall

In January 2020, it finally arrived. The governmental inquiry on how to recover phosphorus from sewage sludge in Sweden was published. It is the fourth inquiry in the last two decades concerning the treatment of sewage sludge, the residue from waste water treatment. Despite the vast numbers of pages and work done throughout the decades by secretaries and expert committees, the law from 1994 is still unchanged and the path ahead is still uncertain. What should be done is still to be settled. Is it a resource, valuable as a provider of nutrients for agriculture? Or the concentrated pollution of the societal liver that should be disposed securely? With a combination of archival material from the previous, and interviews with experts from the recent, governmental inquiries, this paper sets off on a journey into the indeterminate world of sewage sludge. Different narratives are enacted through and by the inquiries in a search for a technology that will remedy both pollution and the waste of resources. Over time, the goal of increasing application on agricultural land is gradually replaced with a pre-cautious concern for the unknown. In this way, the case of Swedish sewage sludge contributes to research on waste and sustainability and the desire to find a gem hidden in the dirt.

Jenny Ekelöf, Institutionen för idé och samhällsstudier, Umeå Universitet

Distance Education: From Unwanted Stepchild to Driver of University Reform?

This spring, in the first phases of the Coronavirus crisis, all Swedish university teachers were suddenly asked to move their campus teaching online. That this transition was even conceivable, testify to the fact that digital tools and platforms for delivering education were already in place, and that online teaching and learning today is a standard feature of most universities. This has not always been the case, and in this presentation I will go back to the early 1990s when distance education promoters still mainly imagined the future of distance education as shaped by the media technologies used in traditional correspondence courses. This all changed in the second half of the 1990s with the advent of broader uses of the internet, as the number of “online” students started to grow significantly. Expectations were placed on technology to usher in educational reforms that would transform not only distance education as such, but the very pedagogical aims, professional structures and societal function of higher education institutions overall. The growth of online distance education also coincided with the emergence of Swedish “mass” universities, connected to political ambitions to make higher learning available to larger segments of the population. In this presentation I will discuss educational technologies – as seen through the eyes of SVERD (Swedish Association for Distance Education) – as a key site for imagining future university reform.

Hanna Vikström, Institutionen för idé och samhällsstudier, Umeå Universitet

Vem bestämmer vad som ska vara i en hålig tand? Tandfyllningsmaterial, kunskap och professionalisering, 1860-1880.

Tandläkare i USA kämpade med att försöka laga befolkningens kariesanfrätta tänder på 1860-talet genom att använda många olika material. Det var svårt eftersom materialen skulle vara formbara, ha en bra färg, inte reagera med syrorna i munnen och fastna i tänderna. Om de inte kunde laga tänder – den viktigaste och vanligaste arbetsuppgiften kunde de inte argumentera för att professionalisera sitt yrke. Den vanligaste uppfattningen är att tandläkare använde guld och sen amalgam för att laga tänder, men det är en väldigt förenklad bild av hur det var. I en tid där materialvetenskap, teknik och vetenskap snabbt utvecklades.

Genom en analys av den framstående Amerikanska tidskriften *Dental Cosmos*, utforskar den här artikeln, genom tandfyllningsmaterial, hur olika typer av kunskap påverkade tandläkarnas professionalisering. Jag utforskar frågorna; Varför använde och föredrog tandläkare olika fyllningsmaterial? Hur de fick kunskap om material, och hur spred de kunskapen vidare? Hur påverkade utvecklingen av teknik, vetenskap och material professionaliseringen av tandläkaryrket?

Madeleine Hayenhjelm & Christer Nordlund, Department of Historical, Philosophical and Religious Studies, Umeå University

A Red Line? CRISPR and the Human Germline as a Moral Boundary

Human germline editing evokes old dreams of the possibility to prevent some or perhaps all sorts of heredity diseases, and possibly also to enhance human beings beyond what is regarded normal. This is however a highly controversial topic that raises fundamental questions about the goals and risks of medical science. Some scientists and writers have indeed called for a ban of such activities, others for a self-imposed moratorium by scientists putting a decisive, but possibly temporary, halt. And some have argued that any categorical objection will fade as soon as the benefits – for medical science, health and well-being, and business – become accepted and known. Thus, how we – the global scientific and medical communities, scholars in the humanities and social sciences, politicians and policy makers, patients and the general public – should handle the possibilities of this new gene technology is still an open question.

The aim of this presentation is to discuss some preliminary results from a project that scrutinizes human germline gene editing from a humanistic and moral philosophical perspective. The questions that we seek to address and shed light upon are the following: Is there something particularly morally problematic in editing the human germline as opposed to somatic cells? If so, what is the nature of this moral difference? Would such a difference imply a specific deontic stance in terms of moral permissibility? In other words, is there something specific about germline editing and if there is, would this suggest that we ought not to edit the human germline, or only in particular circumstances, or only for particular purposes and not for others? What, then, would a wise and responsible approach to editing the human germline be from a moral point of view?

Sebastian Abrahamsson, Departement of Sociology, Uppsala University

Versions of food waste

This paper asks what food waste is made to be in and through practices of waste management. Food waste can be used to make fertiliser, to create Biogas and fuel. But it is also an ingredient in making jobs and various kinds of infrastructures. Currently, many actors rely on food waste. Drawing on empirical material from fieldwork on waste management organizations in three Swedish cities, I suggest that current ways of managing waste (mainly recycling) and the versions of food waste thus crafted help to sediment the notion that waste is a resource, rather than waste. The paper traces the different Valuations that go into doing the food waste-as-resource and opens up a discussion on the perils and dangers of construing food waste as a resource.

Carin Cuadra och Kristofer Hansson, Institutionen för socialt arbete, Malmö universitet

Heterogena element i det sociala arbetet: COVID-19 och dess organisatoriska effekter på socialt arbete

Sedan mars 2020 har vi genomfört korta telefonintervjuer för att i realtid undersöka vilka sociala, kulturella och organisatoriska effekter Coronaviruset (COVID-19) har på de aktörer som bedriver socialt arbete i Sverige. Projektet syftar till att undersöka det sociala arbetets förmågor att fortsätta sin kärnverksamhet under den pågående krisen. Ett viktigt resultat i dessa intervjuer är hur det uppkommit ett antal nya, så kallade, heterogena element (Fox & Alldred 2019) som på ett väldigt oförutsägbart sätt påverkar det sociala arbetets verksamheter. Detta har fört med sig, vad som inom STS-forskningen benämns som, "wicked problems" (Mcconnell 2017), alltså oförutsägbara och svårlösta problem som verksamheterna är tvungna att acceptera för att kunna arbeta vidare. Det är problem som möjligen skulle behöva lösas på ett högre organisatoriskt eller politiskt plan.

I detta paper önskar vi fördjupa analysen av verksamheternas arbete genom att fokusera på Barbara Czarniawskas (2019) tankar om betydelsen av tid i relation till verksamheternas organisatoriska uppbyggnad och hur de heterogena elementen hanteras inom verksamheterna. I grund och botten handlar detta om kunskap och hur verksamheterna förhåller sig till den mängd riktlinjer som kommit angående COVID-19 under mycket kort tid. Vi kan nämligen i vårt material se att liknande verksamheter har agerat på varierande sätt. Hur har viruset – som ett av många heterogena element – kommit att betraktas som ett problem under denna vår? Vilka andra element har verksamheterna förhållit sig till under denna vår? Vad kan ageranden i relation till de heterogena elementen säga om det sociala arbetets organisering?

Theo Röhle, Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Göteborgs universitet

Algorithmic Shields. IT Security, Media Organisations, and the Transformation of Distributional Infrastructures

In recent years, the vision of the web as an open, collaborative and empowering space has gradually given way to a much more pessimistic notion of emerging threats. Some of these challenges are widely recognised, such as the need to devise new strategies against trolling, abusive comments, political bots and the spread of fake news. Some threats, especially those concerning infrastructural layers that are hidden from the public's view, feature less prominently in the academic debate.

The presentation focuses on Distributed Denial of Service (DDoS) attacks that render online content inaccessible by flooding servers with illegitimate requests. There is an increasing number of reports of these attacks being aimed at independent journalists and media organisations. This development is accelerated by the proliferation of vulnerable devices that can be recruited into botnets, providing politically motivated actors with a cheap and powerful tool for censorship. Media organisations that publish controversial content online therefore increasingly rely on sophisticated forms of protection against DDoS, provided by corporations such as Cloudflare, Akamai and Google.

Based on an interview study with IT professionals involved in DDoS mitigation, the presentation focuses on the ways that media organisations have adapted to these circumstances. As various investigations into infrastructures have shown, moments of disruptions provide analytical possibilities for revealing networks of actors and the negotiations between them. But the disruptions that IT vulnerabilities represent are also seized upon by certain actors in order to establish new conditions for distribution.

Engaging with the concept of "Networked Press Freedom", proposed by Mike Ananny, I will argue that the range of human and technological actors considered relevant for questions of freedom of expression has to be extended further in order to encompass the transport layers of distributional infrastructures.

Isa Dussauge, Institutt for Helse og Samfunn, Universitetet i Oslo

From addicts to users? The establishment of users organizations and the biomedicalization of substance use in Norway

This paper explores how substance users, ex-users and relatives' have been forming interest groups and patient organizations in Norway in the past forty years. Why organize? With which core activities, which agendas and in which relation to medical actors in the field? Using and promoting which understandings of addiction, substance users, and their rights?

In Norway, substitution treatments for heroin users were established in 1998. The 2000s have seen the formal attribution of patient status and patient rights to people in need of treatment for addiction. This suggests a re-medicalization following earlier configurations of criminalization/(de-)medicalization in the Norwegian governance of substance use. But in the past decade, system changes towards more users empowerment suggests a trend moving away from traditional medicalization and medical control. New patient organizations were created in the wake of the early 2000s reforms, but the first users/ex-users and relatives' organizations were founded in the 1980s and 1990s already.

This paper is based on a preliminary analysis of interviews with activists from seven organizations of users/ex-users and relatives in the field of substance use in Norway. The analysis uses and expands the topology of patient organizations' strategies proposed by Vololona Rabeharisoa (2003): an "auxiliary model" placing patient authority alongside (and under) that of health professionals; an "emancipatory model" challenging medical authority; and a "partnership model" characterized by the scientization of patient expertise and the movement's ownership of its scientific agendas. These interviews provide maps of the changing landscape and governance of substance use, and of the role of marginalized groups in ongoing biomedicalization processes.

—

Rabeharisoa, V. (2003). The struggle against neuromuscular diseases in France and the emergence of the "partnership model" of patient organisation. *Social Science & Medicine*, 57(11), 2127–2136.

Maria Eidenskog, Department for Thematic Studies – Technology and Social Change, Linköping University.

Making a home – drawing borders and sharing space in a future city district.

This research will focus on how residents enact their home in a newly built city district called Vallastaden in Linköping, Sweden. The city district has an ambitious social sustainability agenda and shared resources and meeting places were important in the city planning. However, borders between the privacy of the home and public space is contested, both in the planning process behind the city district but also in the everyday life of the residents. Through the lens of Mol's concept of multiplicity, the home is understood as an object that transform in different ways. The home is multiple, and in this research enacted as a part of a social sustainability project but also as a place to care for oneself and others. The home is translated in different ways, sometimes fluent between a space of self-care and a space friends and family. At other times, different versions of the home is non-coherent, such as the home as a private space, which cannot be enacted at the same time as the home as a part of social sustainability project. This research argues that the multiplicity of the home enacted in the built environment in Vallastaden enables certain ontological politics to shape the everyday life of the residents, while the residents in other settings tinker with infrastructures and thus make some versions of the home othered.

Sessioner

Samiska perspektiv på vetenskap, vetenskaplig forskning och teknik i historia och nutid

Denna session tar avstamp i en granskning av svensk bosättarkolonialism och granskar etiska förhållningssätt hos svensk akademi och forskningsfinansiärer till forskning på dels de samiska artefakter och mänskliga kvarlevor som hålls i svenska statliga institutioner och universitet, dels till forskning som berör samer överlag, såsom naturresursexploateringar i samiska territorier, Sábmme - Sápmi. I presentationerna diskuteras dels generellt dessa frågor, med en studie av pågående forskningsetiska satsningar – hur förhåller de sig till de samiska samhället, till samer som individer, dels görs specifika nedslag i fråga om offerplatsen Unna Saiva, i Gällivare kommun, samt Lule älv.

Sessionen organiseras inom forskningsprojektet Dálkke: urfolksperspektiv på klimat, vid Centrum för mångvetenskaplig forskning om rasism, CEMFOR, Uppsala universitet, samt i samverkan med LTU historia.

Maj-Britt Öhman

Kerstin Andersson

Eva Charlotta Helsdotter

Individuella abstract:

May-Britt Öhman, FD, Teknikhistoria, Forskare och projektledare
Dálkke:urfolksperspektiv på klimat, Centrum för mångvetenskaplig forskning om rasism, CEMFOR, Uppsala universitet; gäst universitetslektor, LTU historia, samt grundare av samt forskare vid Sámeednana friddja universitehta - Samelands fria universitet (www.samelandsfriauniversitet.com)

Mahttsat: Komma hem - samiska/ urfolks perspektiv på forskningsetik, stulet kulturarv och mänskliga kvarlevor

Máhttsat betyder att återvända, komma hem på lulesamiska. Detta är en presentation av ett planerat och föreslaget projekt, vilket leds av en samisk forskare i nära samarbete med samiska forskare och individer inom och utanför akademien samt samiska organisationer och föreningar, och handlar om ambitionen att "få hem" samiskt kulturarv, att skapa säkra platser, trygga platser för samer och samisk kultur, samt att se över hanteringen av de samiska mänskliga kvarlevorna som än idag finns på ett flertal universitet och statliga institutioner. I detta ingår även samlingarna från rasbiologiska institutet som finns vid Uppsala universitet. En viktig del av detta arbete handlar om att utmana bristen på forskningsetik i dessa frågor som råder överlag ifråga om forskning på urfolk, men särskilt i Sverige.

Projektet har sin bas vid Centrum för mångvetenskaplig forskning om rasism, CEMFOR, Teologiska institutionen, Uppsala universitet, och samarbetar med LTU historia. Vi samverkar internationellt med urfolksforskare – dvs forskare som själva tillhör urfolk – i Kanada, USA, Australien, Aotearoa och Fennoskandia, samt även på norsk och finsk sida av Sábmme, Sameland.

Metoder och teorier tas från teknik- och vetenskapshistoria, arkeologi, feministisk teknovetenskap, urfolksforskning – Indigenous studies -, miljöfilosofi, antropologi och dekoloniserande metoder.

Den första delstudien granskar forskningsetiska förhållningssätt från forskare och akademiska institutioner i Sverige; vilken slags forskning bedrivs på just samiska artefakter och samiska mänskliga kvarlevor och på vilket sätt förhåller man sig till de etiska frågorna? Vilken forskning sker på samiska territorier? Hur involveras respektive exkluderas det samiska samhället? Hur ser finansieringen ut för liknande forskning om forskningsetik – utifrån samiska perspektiv - i Sverige i jämförelse med Norge och Finland i dessa frågor, där sanningskommissioner redan har etablerats? Hur ser det ut i jämförelse med andra länder där det finns en stark närvaro av forskare som själva är urfolk? Hur förhåller sig finansörer och universitetsledningar till dessa frågor?

Kerstin Andersson, same, bördig från Unna Saiva, medverkande i forskningsprojektet Dálkke: urfolksperspektiv på klimat, Centrum för mångvetenskaplig forskning om rasism, CEMFOR, Uppsala universitet, i samarbete med Fil.Dr May-Britt Öhman, forskningsledare för Dálkke, samt gäst universitetslektor vid LTU historia.

Samiska perspektiv på Unna Saiva – vetenskaplig utgrävning av en samisk offerplats, eller kolonial stöld av samiska kulturföremål?

Presentationen diskuterar utgrävningarna av den samiska offerplatsen Unna Saiva och bortförande av fynden. Det är en pågående studie där jag följer hur den heliga platsen och de stulna föremålen behandlats och fortsättningsvis behandlas, samt frågan om hur återförande av de stulna föremålen kan ske på ett etiskt korrekt sätt utifrån samiska värdegrunder.

I augusti 2015 fick arkeologen Gustaf Hallström från Historiska museet i Stockholm kännedom om offerplatsen vid sjön Unna Saiva i Gällivare kommun. Tipset kom från skogssamer från bygden. Det är en av de rikaste offerplatserna som har hittats i Sápmi, med föremål från vikingatiden och tidig medeltid. Då platsen grävdes ut hittades flera hundra föremål, vilka fördes till Historiska museet.

Utgrävningarna tycks inte ha varit en viktig del av Hallströms vetenskapliga gärning. Han skrev sporadiska dokument om fynden, dels i ett brev till riksantikvarien Bernhard Salin den 9 augusti 2015, dels i en artikel i Svenska Dagbladet 15 oktober 2015. Sedan dröjde det nio år en inventarieredovisning publicerades 1924. Ytterligare en dokumentation av fynden skrivs 1932.

Utgrävningarna och bortförandet av de samiska offergåvorna från Unna Saiva ingick i ett större sammanhang där flera heliga offerplatser och gravplatser skändades och seitar (kultobjekt, vanligtvis ovanligt formade stenar) fördes bort från Sápmi – trots protester från samerna. Det som då uppfattades som en självklar rätt bland forskare och andra akademiker samt beslutsfattare, betraktas idag av många, både samer och icke-samer, som en kolonial stöld, som måste få ett slut. Repatriering av kvarlevor och återförande av samiska kulturföremål har hög prioritet bland samer.

Presentationen är ett led i ett forskningssamarbete med FD May-Britt Öhman, själv same, där vi utvecklar ett kulturarvsprojekt lett av samisk forskare inom och utanför akademien, med ambitionen att "få hem" samiskt kulturarv, att skapa säkra platser, trygga platser för samer och samisk kultur genom att diskutera forskningsetik inom svensk akademi.

Eva Charlotta Helsdotter, Centre for Multidisciplinary Studies on Racism, CEMFOR, Uppsala University, Dálkke: Indigenous climate change studies project researcher.

Who owns the river?: Combining history of science and technology, water resource management and Sámi traditional relationships with nature and waters for sustainable futures

This presentation builds on history of science and technology, water resource management studies and Indigenous – Sámi methodologies to investigate the Lule river after a century of hydropower exploitation. What are the consequences of the exploitation for the communities, the water and the animals? How can new relationships be formed that builds on the respect paid and care for nature within Indigenous Sámi culture. Inspired by the success of the river Whanganui, Aotearoa, recently granted status as a legal person after a century long struggle by Maori groups we ask: What are the prospects of achieving the same rights for a river in Sápmi?

How may the discipline of water resource management collaborating with traditional Sámi knowledge and culture, and history of science and technology be of support?

The presentation builds on historical maps of the river catchment area, compared with the present situation using GIS, as well as supradisciplinary exchanges with local Sámi and participatory observations along rivers in Sápmi since 2010. A century of Swedish state promoted hydropower design, ignoring Sámi cultural traditions, food and human security as well as animals, birds, fish, and water itself, has resulted in long stretches of dry riverbeds and inundated villages. Dams block the passages for migratory fish. Regulations turns the river unsafe to navigate in summer and the ice treacherous in winter. Other uncaring industrial ventures such as extensive logging of old forest and subsequent ground preparation increase soil erosion and the risk of flooding affect water quality and quantity while large scale mining results in discharge of toxic metals.

With the growing calls for environmental justice within the climate change movements it is important to highlight learn from Sámi traditional culture and propose how it may be turned into practice.

Skogens tid

Styrbarhet och temporalitet i skogsskötselns och skogsskyddets historia

Denna session handlar om idéer om styrbarhet och temporalitet i skogens och skogsbrukets historia och hur de påverkat skogsskötseln och skogsskyddet. Sedan länge har debatten om skog och skogsbruk varit knutpunkt för frågor om kontroll och omfattande tidsperspektiv. I vilken utsträckning ska skogen aktivt skötas respektive växa fritt för att uppnå olika mål? Hur ska aktören och institutionen förhålla sig till den avlägsna framtid då skogen slutligen är färdigväxt - som avverkningsmoget bestånd eller återskapad vildmark? Svaren på sådana frågor har skiftat över tid och speglar de idéer, vetenskapliga synsätt, tekniska åtgärder och samhällsprioriteringar som varit rådande inom olika historiska kontexter. Genom att diskutera styrbarhet och temporalitet i förhållande till skogsskötsel och skogsskydd syftar sessionen till att belysa en rad problem som diskuterats inom STS-forskningen, exempelvis om den makt teknikens och vetenskapens företrädare erhållit i valet av arter, funktioner och habitat som representerat vild respektive produktiv natur; om den roll naturen med stort N spelat i takt med att skog, mark, hav och land politiserats som och fragmentiserats i siffror, flöden, signaler och andra kvantitativa kategorier; samt om människans och miljöns förhållande som "tilltrasslat" (*entangled*) istället för strikt separerat i natur och kultur.

Jimmy Jönsson, Sveriges lantbruksuniversitet

Erland Mårald, Umeå universitet

Julia Nordblad, Uppsala universitet

Janina Priebe, Umeå universitet

Individuella abstract:

Jimmy Jönsson, Institutionen för skogens ekologi och skötsel, Sveriges lantbruksuniversitet

Naturlighet och samproduktion i skogsdebatten

Sedan länge har begrepp som "urskog" och "vildmark" stått i centrum för skogsdebatten. Men trots en begreppslig kontinuitet är det inte samma naturlighet som har åberopats. I denna presentation belyses historiska avgränsningar och politiseringar av naturlighet utifrån två svenska skogsdebatter. Den första debatten ägde rum på 1930-talet och kretsade kring huruvida Fibyskogen utanför Uppsala var urskog. Om den kategoriserades som urskog kunde naturskyddare framföra legitima argument för ett naturreservat – annars påbörjades avverkning. Den andra debatten ägde rum på 2010-talet och handlade om gotländska Ojnareskogen. När ett kalkbolag inkluderade Ojnareskogen i en planerad gruvanläggning väcktes opinion för att bilda ett naturreservat på platsen. Presentationen fokuserar på "skalbara" och "icke-skalbara" värden. Skalbara värden – exempelvis data om ekosystemtjänster – kan generaliseras utan att premisser och proportioner förvanskas. De är mätbara och utformade för att passa tabeller, scheman och andra kvantitativa format. Icke-skalbara värden – exempelvis etiska normer – förlorar sina ursprungliga drag om de generaliseras. De är därtill svåra att kvantifiera och oftast öppet sammankopplade med ställningstaganden, önsksningar och förväntningar. Naturskyddsärende avgörs som regel genom en "samproduktion" av skalbara och icke-skalbara värden – till exempel behöver en siffra kopplas till en politisk ståndpunkt för att uppfattas som viktig och vice versa. Jämförelsen mellan Fiby- och Ojnaredebatten indikerar hur samproduktionen av skalbara och icke-skalbara värden har förändrats historiskt. Fibys försvarare politiserade en kvantifierbar naturlighet genom att beräkna och åberopa skogens ålder och "ursprunglighet", tillsammans med icke-skalbara värden som unicitet och svenskhet. Också Ojnareskogen ansågs unik – ur ett globalt perspektiv – men i relation till det skalbara värdet biologisk mångfald. Naturlighet åberopades däremot istället som politisk slagord – "Gotlands sista vildmark" –, men utan kvantitativ underbyggnad. Resultaten relateras till en historisk diskussion om kvantifieringens plats för att styra skogen över tid.

Erland Mårald Institutionen för idé- och samhällsstudier, Umeå universitet.

Bevara, anpassa eller revolutionera? Användningen av integrerade vetenskapliga angreppssätt inom skogsbruk

Inom miljö- och hållbarhetsområdet har det under de senaste decennierna etablerats olika integrerade vetenskapliga angreppssätt som överbryggat gränserna mellan forskning och politik respektive kunskap och praktik. Det gäller angreppssätt som Ecosystem-based management; Resilience thinking, Socio-ecological system framework, Ecosystem services, och Reflexive governance. Denna presentation hävdar att dessa angreppssätt inte bara integrerar olika vetenskaper för att understödja politiska processer utan att de bygger på skilda ideologiska grunder med olika handlingsstrategier. Detta är inte minst tydligt i frågor om skog i Sverige, där delar av dessa angreppssätt använts för att förklara, hantera och debattera frågor om bioekonomi, biodiversitet, klimatförändring och samhällsförankring. De integrerade angreppssätten används här för att såväl stödja skötsel för bevarande som för anpassning, produktion av olika tjänster och aktiv omstrukturering av skogen. Dessa angreppssätt kan således sägas täcka hela det ideologiska spektret från konservatism via liberalism till reforminriktad socialism med olika syn på förändring och önskvärd riktning. I hotfulla situationer finns även en tendens att dessa angreppssätt kan radikaliseras mot mer revolutionära eller reaktionära förhållningssätt, som öppnar för mer genomgripande åtgärder i skogen.

Julia Nordblad, Institutionen för idé- och lärdomshistoria, Uppsala universitet

Skogspolitisk känslohistoria, Frankrike 1800–1850

Bakom historiska begreppsliggöranden och institutionaliseringar av naturen finns ofta specifika förståelser av människan. Vad styr henne, och i förlängningen, hur kan hon styras? Ett sådant exempel är skogspolitiken. Det faktum att skogspolitik av nödvändighet är långsiktig tycks ofta ha intensifierat frågorna om människans drivkrafter, och hur dessa kunde påverkas politiskt. Detta paper diskuterar den franska skogspolitiska debatten under första halvan av 1800-talet. Ett genomgående tema i dessa diskussioner var frågan om individer kunde anförtros ansvaret för en så långsiktig resurs som skogen. Skulle enskilda skogsägares självkontroll räcka till, eller var det nödvändigt för staten att ta över kontrollen? Diskussionen kom därmed också att handla om vilka känslor och drivkrafter människor egentligen styrdes av, och vilka faktorer som påverkade detta. Skulle skogspolitiken lita till privatägandets och det ekonomiska egenintressets mekanismer i vilka individens girighet kunde omvandlas till en rationell resurshushållning på samhällsnivå; eller måste staten garantera det långsiktiga intresset och med lagstiftning tygla individernas kortsiktiga vinsthunger?

Janina Priebe, Institutionen för idé- och samhällsstudier och Arctic Research Centre, Umeå universitet

Who makes Europe a 'wilder place'?

The question of democracy in public debates on Rewilding

This paper is early work in progress and explores in what ways issues of democracy surface in and shape public Rewilding debates in Europe, with Sweden as an example.

In the 1990s, rewilding first appeared in the ecological scientific discourse as an approach comprising various objectives and tools for the restoration and improvement of ecosystems. Rewilding is understood to include, for instance, trophic rewilding and the replacement of ecological functions, and passive forms of land abandonment. Driven by several non-profit and science-led initiatives, such as Rewilding Europe, rewilding has recently gained broad support from European and national policymakers, who see it as a way to revive rural landscapes and economies at a low cost.

Rewilding is still practiced only in a few flagship locations. Nevertheless, heated public debates point to the gap between ecological science and public understanding of an appropriate "amount" or "grade" of wilderness. There is also the notion of rewilding as a centrally supported venture that goes against local interests. In many ways, the public "rewilding" discourse reveals the challenges to finding democratic and just solutions for climate and ecological crises in the 21st century.